

In beweging...

Generaties in golven

Voor de laatste Van Dijken familiereünie had ik 4 foto's afgedrukt. Om wat gerichter aan de praat te komen met mijn zussen, zwagers en onze verdere aanhang leek me dat een leuke invalshoek. Uiteindelijk is er vanwege de leeftijdsverschillen van 0 tot 74 jaar een schat aan ervaring en ideeën aan te boren. Met elkaar beschikken we over deelnemers uit maar liefst 5 generaties, tenminste als we afgaan op de indeling zoals Henk Becker die ooit maakte. In 1992 schreef deze socioloog uitgebreid over *Generaties en hun kansen*. Met 'generaties' doelt hij op clusters van geboortejaargangen. Die clustering ontstaat onder invloed van economische crises en maatschappelijke trendbreuken. Vooral als mensen in hun puberteit en adolescentieperiode met trendbreuken te maken krijgen heeft dat invloed op hun verdere levensloop en de kansen die ze in het leven krijgen..

Over roklengte en karakteristieke jaartallen

In 1926 had George Taylor al geopperd dat er een rechtstreeks verband was tussen de actuele economie en de beleving in die periode. Hij kwam met een originele vondst: iemands roklengte is recht evenredig met de aandelenkoersen. Een maxijurk weerspiegelt de onzekerheid in perioden van recessie. Terwijl in financieel betere tijden mensen meer risico durven te nemen en dan wordt eerder een minirok gedragen. Van de afgelopen eeuw zet ik die golfbeweging hieronder schematisch neer, inclusief de clustering van Becker in 6 generaties. De 7^e benaming 'digi-generatie' – voor ieder die geboren is in de 21^e eeuw – is mijn idee. Ik zet de naam tussen aanhalingstekens en met een vraagteken neer, omdat het nog onduidelijk is of dit een goede typering is. Tegelijk is het juist deze jongste generatie die mij het meeste intrigeert. Want hoe zal hun ontwikkeling verder verlopen? Met welke bepalende trends krijgen zij te maken? Kunnen ze daarop invloed uitoefenen? Welke dan?

Met 7 kleinkinderen tussen 0 en 11 jaar zijn dit voor mij geen theoretische vragen. Bovendien, als lid van de protestgeneratie, kijk ik nogal kritisch naar maatschappelijke ontwikkelingen en heb ik geconstateerd dat verschijnselen, ook op macrogebied, geen vanzelfsprekendheden hoeven te zijn, maar te beïnvloeden zijn. Op de andere kant van dit A-4-tje maak ik dit concreter met die 4 foto's over vier generaties bij voor hen kenmerkende jaartallen. Hier nog deze toespitsing. Dat ik mijn kleinkinderen en hun leeftijdgenoten als 'digi'-generatie typeer heeft te maken met hun o zo begrijpelijke scherm-gretigheid. De digitale wereld wordt in adembenemend tempo verder ontsloten en ontwikkeld en dus is er bij de kids de vanzelfsprekende wens om te gamen, films te kijken, eigen YouTube-filmpjes te plaatsen enz. Kortom: al vroeg is er een vurig verlangen om volop *zelf* met een *eigen* smartphone aan de slag te gaan.

Tegelijk is er bij mij bezorgdheid over de schaduwkanten van bijna-monopolisten als Google, Facebook, Amazon. De 'digi'-generatie *kan* nog niet beseffen, dat ze met al hun acties op schermen gereduceerd worden tot een verzameling data. Laat staan dat ze zich zouden kunnen realiseren dat steeds slimmere algoritmen hen beter leren kennen dan zij zichzelf. Maar als zoekmachines en sociale media zoveel van je weten is er geen garantie dat daar geen misbruik van gemaakt wordt. Een kind *kan* zich niet realiseren, dat zijn keuzes door algoritmen beïnvloed worden of dat hem iets aangesmeerd wordt waar hij beter weg van kan blijven. Een kind niet. Maar hoe denken de ouders erover? Zijn grootouders? Of haar overgrootmoeder? Al met al gespreksstof te over. Trouwens niet alleen voor onze familiereünie. Als jij dit A-4-tje leest en vragen of ideeën krijgt, laat het weten. Mail naar jos@anderz.info. Ik reageer daar zeker op!

Protestgeneratie → → 1968: het revolutiejaar

Deze generatie, geboren tussen 1940 en 1955, groeide op in een tijd van ongekenne welvaartsstijging. Direct na de tweede wereldoorlog zetten hun ouders alles in voor de wederopbouw, waar ook hun kinderen van profiteerden. De sluimerende onvrede onder de jongeren over traditionele gezagsverhoudingen leidde in 1968 wereldwijd tot een golf van protest. In Parijs, Praag, Mexico en de VS deden jongerenprotesten de gevestigde orde op zijn grondvesten trillen. Parijse studenten bekogelden de politie met straatstenen en kregen bijval van meer dan een miljoen stakende arbeiders. De Maagdenhuisbezetting een jaar later in ons land illustreerde ook hier de behoefte aan verandering. 'Verbeelding aan de macht' en 'demokratiese aksie', zoals het toen gespeld werd, zouden leiden tot een betere samenleving. De verzuiling ging in elk geval definitief op de schop.

Verloren generatie → → 1978: stopzetting neutronenbom

De economische recessie in de jaren 70 en het daarbij ingezette, kille no-nonsense-beleid beïnvloedde de volgende generatie. Wie tussen 1955 en 1970 ter wereld kwam kreeg aanzienlijk minder kansen op de arbeidsmarkt. Reden voor Becker om te spreken over een verloren generatie. Anderen kwamen met de term 'generatie Nix'. Naast massale jeugdwerkloosheid kregen de jongeren ook te maken met het einde van de pas ontdekte seksuele vrijheid vanwege het gevaar van aidsbesmetting. Deze generatie somberde over de steeds verdergaande kernbewapening, maar bereikte met massale demonstraties wél dat verdere ontwikkeling van de neutronenbom werd stopgezet. Het 'Komitee Kruisraketten Nee' werd de opmaat voor 'Kernwapens de wereld uit, te beginnen in Nederland'.

Pragmatische generatie → → 1989: val van de Berlijnse muur

Wie geboren is tussen 1970 en 1985 heeft vaak ouders uit de protestgeneratie. Wat veelal betekende: als kind gewenst zijn, dankzij voorbehoedsmiddelen, én opgroeien met prima voorzieningen. 'Je eigen ding doen' en zelfontplooiing kwam hoog in het vaandel. Pedagogisch werd de 'bevelshuishouding' ingeruild voor de 'onderhandelingshuishouding': ouders en kinderen gingen vooral op basis van gelijkwaardigheid met elkaar om. De economie trok weer aan en op macro-niveau werden ongekenne ontwikkelingen zichtbaar. De Koude Oorlog was definitief achter de rug met de val van de muur op 10 november 1989. Het optimisme werd een half jaar later nog eens extra gevoed met de vrijlating van Nelson Mandela. Was het einde van het communisme en de apartheid nu écht in zicht?

Millenniumgeneratie → → 2006: de digitale explosie

De wereldwijde kredietcrisis van 2008 drukt een stempel op de generatie, geboren tussen 1985 en 2000. De jeugdwerkloosheid bereikte met 15% een triest hoogtepunt. Nu, 10 jaar later, is de 'grote zwarte tijd' op zijn retour, maar werk is wel structureel onzekerder geworden. Flexibilisering is door de crisis versterkt, tijdelijke contracten zijn gangbaar geworden, de werkdruk voor de twintigers van nu neemt toe en hun autonomie neemt af. Toch kies ik 2006 als het karakteristieke jaartal in de ontwikkeling van de millennials. In dat jaar startte Facebook met het toelaten van iedereen boven de 21 die over een eigen emailadres beschikte. Inmiddels is er een gigantisch groeiende ijsberg van kunstmatige intelligentie ontstaan. Zal die technologie ingezet worden ten goede of ten kwade? Gaat het ten dienste komen van diversiteit en welzijn of leiden tot uniformiteit en een economische tweedeling van ongekenne proporties? Hoe beïnvloeden we dat in de goede richting?

